

Zdvihání utonulých lodí.

Co rok ztrácí se z obchodu a průmyslu na miliony dolarů tím, že se rozličnými nehodami dražocenné lodi s bohatým nákladem do hlubin mořských ponořují. V poslední době zutila dne 4. a 5. prosince roku 1897 zlá bouře na březích Anglie, kteréž padlo 87 korábů za obět, mezi nimi též několik velikých lodí až do 8,000 tun.

Není tudíž divu, že se ode dávna objevuje snaha, nejen lodi proti možnému ztroskotání ochrániti, nýbrž když se již nehoda stala, alespoň část ceny opětným zdvižením lodí zase do obchodu vrátiti. Za tím účelem užito bylo rozmanitých prostředků, mezi nimiž jest potápěčská práce neznámější, byť i nebyla nejvydatnější.

Předem sluší podotknouti, že dosud naprosto nebylo možno, pokoušeti se o zdvižení lodí, které se byly ponořily do hloubky více než 50 m.

V takové značné hloubce nemožno totiž potápěči pro přílišný tlak pracovati, ba ani dýchat. Snad tomu budoucně bude pomoheno na základě zásad, podle níž sestrojena jest potápěčská koule hraběte Piatti del Pozzo.

Došud omezovaly se zdvihací práce výlučně na mělké břehy mořské a na sladké vody nitrozemské, kde potápěči měli k poškozené lodi snadný přístup.

Zvedací postup byl rozmanitý, avšak nejlépe osvědčil se ten způsob, že se ponořená loď pokud možno zbavila vši přítěže, aby se jí ulehčilo, načež buď sama naplněna byla vzduchem, nebo k ní připevněny byly sudy a kádě, do nichž vtlačěn byl vzduch.

Mimo to užíváno bylo jeřábův a zdvihadel dílem ke vzpřímení, dílem i k samotnému vydvížení utonulých lodí.

Pomocí sudů zdvihl roku 1862 inženýr Bauer bavorský parník Koenig Ludwig ode dna Bodamského jezera.

Postup prací byl ten, že se nejprve po obou bocích lodí, která vzpřímeně seděla na dně jezera, připevnily sudy, jichž otvory se nalézaly dole. Po té vtlačován byl současně do všech sudů vzduch, jenž se v nich nahore hromadil a zároveň vodu dolejšími otvory vypuzoval. Když pak nosivost sudů dostoupila dostatečné míry, vystoupila loď na povrch vody, načež byla dovlečena do přístavu Lindavského.

Od oněch dob pokročilo toto námořnické odvětví značnou měrou. Pro severské vody evropské zařízení jsou dvě společnosti, které se výlučně zabývají zdviháním ponořených lodí a zachraňováním utonulého zboží. Jedna jest německá a má své sídlo v Hamburku a druhá pak jest dánská a sídlí v Kodani. Obě pracují z pravidla společně, aby se jednak soutěž nepoškozovala, jednak aby společným úsilím spíše četným požadavkům vyhověti dovedly. Za tím účelem vydržíjí společným nákladem několik záchranných lodí také ve Středozemním moři, a to německý spolek tři parníky na Maltě, v Pieru, Cañhradě nebo Oděse, kdežto loď dánská obyčejně se v Marsilii nalézá.

Výzbroj obou společností skládá se dílem se záchranných parníků s velmi výkonnými čerpadly, dílem se zdvihacími pontony, jichž stěžně po obou stranách opatřeny jsou silnými jeřáby.

S jakým výsledkem tyto společnosti pracují, poznáme nejlépe vylicením jednoho případu, jenž se koncem září roku 1896 v Balticko-labském průplavu přihodil.

Dánská nákladní loď Johan Siem plavila se s nákladem ovsa z Petrohradu do Hamburku. Dél-

ka lodi byla 84'4 m., šířka 12'35 m. a obsah 1775 tun. Když plula kanálem, vyhýbala se při 83 km. poblíže Koenigsfoerde jinému parníku a přiblížila se při tom tak značně k nábřeží, že tam ve hloubce 6 m. o veliký kámen zadržela.

Tím utrpěla lodní stěna takového poranění, že se voda otvorem, 1'5 m. dlouhým, do vnitra valila. Ačkoli Johan Siem ještě dále jel, kladl se poněmhu stále více na levou stranu, až se po 6'5 km. náhle do vody položil a tím celý kanál napříc uzavřel. Mužstvo jen stěžně se na břeh zachránilo. Ježto pak loď měla 12 m. šířky a kanál jen 8 m. hloubky, vyčnívala loď svými boky dosti vysoko nad hladinu vodní.

Průplavní úřad, jemuž nadešla starost o obnovení splavnosti kanálu, odevzdal zvedací práci hamburské společnosti. Úkol to byl velmi nesnadný a tím značně ztížený, že pro nedostatek místa nebylo od obou stran přístupu k utonulé lodi. Tím zamezen byl obyčejný a nejsnadnější způsob zvedací, totiž nejprve loď vztyčiti, pak jí odlehčiti a konečně zdvihnouti.

Nad utonulou lodí sjely se obě nejvýkonnější lodi obou společností, totiž ponton Ostsee z Hamburku a parník Kattegat z Kodaně. Již příštím dnem započala práce, která nejprve v tom záležela, že parními čerpadly vybírán byl lodní náklad (ovsa) a převáděn do prámů k tomu připravených. Čerpána byla voda s ovsem; prámy pak byly tak upraveny, že voda prosakovala do spodního prostoru, odkud čerpadlem zase byla do průplavu zpět vylévána, tak že se nabývalo čistého obilí, ač úplně promočeného. Když pak tato práce byla pokud možno dokončena, odstraňován byl ostatní náklad potápěči, až se zdála býti loď tak lehkou, že se mohlo přikročiti ke zvednutí jejímu.

Za tím účelem ucpány byly všechny otvory lodní pod vodou, aby vyčerpaná voda se do lodí nemohla zase vraceti. Kromě toho odstraněny byly stožáry při samé palubě, aby nebyly při vztyčování lodí svou vahou na překážku.

Mezi tím dostavil se také druhý ponton Nordsee ku práci, a současně pracovalo 7 až 10 potápěčů na upravování lodního tělesa ke zdvižení. Nejprve upevněna byla lana pomocí silných ocelových skob na pravé (spodní) straně lodí a na zbytcích stěžňů, pak počala čerpadla parníků pracovati na odstraňování z Johana Siema a zároveň zataženo na pontonech za lana, aby se loď vztyčila. Bylo 1. října o 3. hodině ranní, když se loď počala zdvihati, tak že i paluba se již nad vodou objevovala. Ale při tom povolilo upevnění pontonu Ostsee, tak že se část utonulé lodí o boky tohoto pontonu opřela, načež ovšem nebylo lze ve zdvihání dále pokračovati.

Loď musila býti opět na dno spuštěna. Po té učiněn byl pokus, přitáhnouti ji blíže k jižnímu břehu průplavu. Za tím účelem zapuštěno bylo několik silných kotev na břehu do země, na ně připevněny kladkostroje, a přispěním parolodí zavlečena byla loď o 21 m. blíže ku břehu, tak že se plavební cesta uvolnila.

Když pak opětě znova všechny přípravy co nepečlivěji byly učiněny, podařilo se 4. října nadzvednouti loď palubou nad vodu, načež ještě téhož dne úplně vzpřímení se provedlo. Dokonalá rovnováha obnovená byla tím, že se zbývající náklad v podpalubě souměrně rozdělil, načež nebylo již obavy, že by parník snad opět se převrátil.

Vyšetřováním bylo zjištěno, že celá strojevna Siemova zůstala

naprosto nepoškozena, tak že se hned mohlo pod kotly zatopiti, načež loď vlastní silou další cestu nastoupila, provázána jsouc ještě ovšem pro možný případ nehody Kattegatem, jehož hadice stále zapuštěny byly do nitra lodě Siemova.

Poškozená loď měla se především vrátiti do Kielu na loděnici ke správě. Ale v průplavu obrátiti nebylo možno pro přílišnou délku lodí; proto musila nejprve vplouti do Schirnavského jezera, kdež obrátila, načež se zase průplavem zpět do Kielu navrátila. Tam dorazila dne 6. října.

Náklad, spojený se zdvižením této lodí, účtován byl hamburskou společností na \$25,000. Vzhledem k tomu, že tato společnost má měsíčně provozovací výdání \$20,000, nezdá se onen požadavek ani býti příliš přemrštěným.

Pád Santiaga.

Vlastí Washingtonovu letí radostí zvěst: jedna z nejsilnějších posic Španělska na ostrově Kubě jest v rukou statečných dobrovolníků amerických: dne 14. července musil španělský velitel silně opevněného Santiaga vztyčiti bílou korouhev a vzdáti se s 15,000

Mapka znázorňuje nám položení útočného i obléhaného vojska na Manile. Brigádník Anderson rozdělil voje své ve dva díly a oddíl druhý postaven pod velením brigádníka Greena.

muži španělského vojska v zajetí vítězův Američanův. —

Řekne se nyní: "to se dalo od katastrofy španělského loďstva u zátoky santiagské očekávat." Avšak což nehonosil se Španěle ještě po katastrofě té, že jsou na Kubě nepřemožitelní? Což nechvátal se španělský premier Sagasta, že tam má Španělsko rekovnou armádu 100,000 mužů, která smete americkou milici z ostrova do moře? Kde zůstala ta armáda?

Proč nezabránila americkým dobrovolníkům přistáti na pobřeží, proč nepřichvátala ku osvobození sevřeného Santiaga? Měla k tomu přece jedenáct dní času. Tak dlouho otáleli Američané se všeobecným útokem. Dle všeho také velcí generál v Santiagu Toral do posledních chvil očekával slibnou pomoc a proto tak heroicky odpověděl ještě před týdnem arcibiskupu, domlouvajcímu mu ke kapitulaci: "Raději smrt, nežli kapitulaci!" Ale po týdnu si hrdiva přece jen tu smrt rozmyslil a vztyčil na hradbách Santiaga bílý prapor. Sloužil ke cti americkým státníkům i generálům, že dosáhli tohoto úspěchu bez krveprolití a apousty krutých. Mohli zajisté svými děly sevřeného Santiaga obrátiti v ssutiny a po způsobě evropských dobyvatelův bravurně atěci rozstříleného jeho hrady generálním úto-

NĚKTERÉ z nehorších nemocí sotva jeví nějaký úkaz, až svou obět zklátí. Hrozná nemoc Brightova může se vyvinouti po leta a ukazuje se jen někdy v bolesti v kříži neb změně moče, zažloutlém obličejí a nedostatečné chuti k jídlu.

Dr. J. H. McLean's Liver and Kidney Balm

jest vyzkoušený lék, který zachytí tuto nemoc v každém úkazu. Vyléčí ji jakož všechny jiné neduhy ledvín, jater a měchýře. Na prodej v lékárnách — \$1.00 láhev.

THE DR. J. H. McLEAN MEDICINE CO., St. Louis, Mo.

kem, nešetříce při tom životů lidských.

Oni toho neučinili, jakož vůbec za celé války nynější nebažili po zbytečném krveprolití. Budiž jim za to čest a sláva.

I to se nám líbí, že nedbali po způsobě německém o kruté pokolení nepřítel, alebrž propustit těch 15,000 zajatých vojákův španělských na lodích neutrálních mocností bez úhony domů. To jest mrav svobodného, v pravdě vzdělaného národa.

Pádem Santiaga asi válka španělsko-americká dohoufí.

Šlený hildagism španělský bude snad ještě i nyní velkohubně si namlouvati, že Santiago nemělo tak valné strategické důležitosti, že pád jeho neznamena ještě ztrátu Kubu, kteráž stojí a padá toli-

Jaký to trapný zjev duševního stavu velkého národa na sklonku XIX. století; on se domnívá, že má svaté právo jařmit cizí národy, třeba tito od let neustálými zoufalými odboji svými mu ohlašují, že jest jim to jařmo cizovlády nesnesitelným, že chtějí býti svými ve vlastech svých, nepodlehlymi cizí vůli, cizímu panství. Žádný Emilio Castellar nevyvstane, aby řekl:

"Ti Kubánci a Malajci filipínští mají pravdu a právo na své straně. Přiroda nestvořila národův panujících a ztročených. Pusťme Kubu, pusťme Filipiny, vzdejme se té poštilé pýchy a hrabivosti, ona jestiť křivdou a mrzkostí!" Naopak: ten Emilio Castellar deklamuje ohnivě o uražené cti národa španělského, o svatém jeho právu na Kubu i na Filipiny a vyzývá národ ve svatý rekovný boj proti drzé Americ, když tato ujímá se kubánských rebelů a chystá se osvoboditi je!

Jako v býčí zápas vrhá se hrdý Španěl, nemohoucí zapomenout, že v kříži jeho druhdy slunce nezapadalo, v nerovný boj s mladou demokratickou republikou zaoceánskou k vůli uhájení své tyranie nad Kubou.

Za čtvrt roku je hidalgo hotov. Všechna sláva, polní tráva. V po jeho pyšném válečném ložstvu, kterým hrozil přepadnouti New York, — ono leží na dně obou oceánů. Veta po jeho armádě na Kubě i na Filipínách, veta po jeho financích. Co učiní nyní?

Nuž, nyní se počne zoufale zmítat, počne zlořečit špatné vláde, že ho vehnala do války nejsouc na ni připravena, že vedla syny jeho na jatky, vláda odpoví na to stavem výmínečným — jako že již odpověděla —, z toho nastane tepření vření a křečovitě revoluční škubání, převraty a zmatky plné útrap a zkoušen těžkých. Takový osud kyne Španělsku po prohrané vojně, to bude pokus svěvolnosti národa zbloudivšího od cesty lidskosti, spravedlivosti a pravdy.

Oč neskonale veselejší a utěšenější od tohoto starého národa evropského jest pohled na národ svobodné federace americké, který nezná ani absolutismu, ani inkvizice, ani militarismu, který ale nicméně v čas potřeby dovede v několika nedělich překvapit nepřítel tak velkolepým válečným loďstvem, tak znamenitým dělostřelectvem, tak udatnými vojsky dobrovolníků. Hle, čeho dovede svoboda!

Ano, poražené Španělsko moudruha losu svého: jest to evropský militarism. I on jest v osobě Španělska poražen tou americkou milicí, která již před třiceti pěti léty za války Severu a Jihu amerického překvapila svět úžasnou silou svou a která dráhonosí se bitvami námořními, jako ony u Manily a Santiaga, nepřítelův zničením všeho válečného loďstva velestatu evropského a zlomením jeho světové moci několika ranami, ovšem zdrucujícími.

N. L.

Pánům úředníkům spolku.

Účetní (obchodní) knihy, jako Ledger, Journals, denní knihy a jiné, 76. náčrtů a Půlruka 24. náčrtů.